

DARSLARDA TANQIDIY FIKRLASHNI TAKOMILLASHTIRISH: KAHOOT TEKNOLOGIYASI MISOLIDA

Tuychiyev Adxamjon Tuhtaboyevich

Namangan Impuls tibbiyot instituti

pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

<https://orcid.org/0009-0000-4699-1688>

Tel: +99899 510 7175

E-mail: adham.tuychiev@gmail.com

Annotatsiya. Kahoot – samarali vosita sifatida o'quv jarayonida keng qo'llaniladigan mashhur baholash usullaridan biri sanaladi. Raqamli ta'lim platformasi sifatida undan foydalanish orqali erishish mumkin bo'lgan ko'plab afzalliklar mavjud, masalan, o'qituvchiga baholash natijalarini olishni osonlashtiradi va materialni psixologik jihatdan yaxshi va ochiq tushunishga imkon beradi. Maqolaning maqsadi – Kahoot media platformasidan foydalanish jarayonida yuzaga keladigan psixologik omillarni o'rganish va talabalarni muvaffaqiyatga erishish hamda tanqidiy fikrlash xarakterini ochishga bo'lgan ta'sirini aniqlashdan iborat. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tajriba-sinov davrida talabalarining sinov oldi va sinovdan keyingi to'plagan ballari o'rtasida sezilarli farqlar kuzatildi. Shu sababli, ushbu tadqiqot jarayonida Kahootdan foydalanish samaradorligi haqida muhim ma'lumotlar yoritiladi.

Kalit so'zlar: Kahoot, tanqidiy fikrlash, raqamli platforma, talabalarining yutuqlari.

IMPROVING CRITICAL THINKING IN THE CLASSES: A CASE STUDY OF KAHOOT TECHNOLOGY

Abstract. Kahoot is one of the popular assessment methods widely used in the educational process as an effective tool. There are many advantages that can be achieved by using it as a digital learning platform, for example, it makes it easier for the teacher to obtain assessment results and allows for a better and more open understanding of the material psychologically. The purpose of the article is to study the psychological factors that arise in the process of using the Kahoot media platform and determine its impact on students' success and the development of critical thinking. The results of this study showed that during the experimental period, significant differences were observed between the pre-test and post-test scores of students. Therefore, this study sheds light on the effectiveness of using Kahoot.

Keywords: Kahoot, critical thinking, digital platform, students' achievements.

УЛУЧШЕНИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ: НА ПРИМЕРЕ ПЛАТФОРМЫ КАНООТ

Аннотация. Kahoot — один из популярных методов оценки, широко используемый в образовательном процессе как эффективный инструмент.

Использование его в качестве цифровой обучающей платформы дает множество преимуществ, например, учителям становится проще получать результаты оценки, а также обеспечивается лучшее и более открытое понимание материала с психологической точки зрения. Целью статьи является изучение психологических факторов, возникающих при использовании медиaplatformы Kahoot, и определение их влияния на успеваемость учащихся и развитие навыков критического мышления. Результаты данного исследования показали, что в течение экспериментального периода наблюдались значительные различия между предварительными и итоговыми баллами студентов. Таким образом, этот процесс исследования прольет свет на важную информацию об эффективности использования Kahoot.

Ключевые слова: Kahoot, критическое мышление, цифровая платформа, успехи студентов.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida yuqori texnologiyalarning tobora jadal rivojlanishi barchamizni chuqur o'ylashga, yangicha ishlashga undamoqda. Bunday vaziyatda barchamizdan ta'lim vositalaridan oqilona foydalanishni va o'zgartirishlar kiritishni, ayniqsa, raqamli davrda texnologiyaga asoslangan o'quv vositalarini ishlatishni taqozo etadi. Onlayn texnologiyaga asoslangan ta'lim vositalaridan foydalanish yordamida oddiy harakatlarni amalga oshirish samarali natija beradi. Onlayn ta'lim vositalari turli tadbirlarni amalga oshirishda yordam beradi va tezlashtiradi [1].

O'tkazilgan tadqiqotlarning aksariyati bizni xuddi shu ma'lumotlar to'g'risida xabardor qiladi, bunda onlayn ta'lim vositalaridan foydalanish o'quv jarayonini tashkil etishda innovatsion va, shubhasiz samarali vosita sanaladi.

Bugungi kunda keng qo'llaniladigan platformalardan biri – Kahoot onlayn ta'lim platformasidr. Ushbu onlayn ta'lim vositasi turli xil qulayliklar va imtiyozlardan foydalanish imkonini beradi. Boshqa tomondan olib qaralsa, Kahoot onlayn mediasi – bu muqobil onlayn ta'lim vositasi bo'lib, u qiziquvchanlikni oshirish va talabalarning til o'rganish jarayonini yaxshilashga xizmat qiladi.

Kahootdan olingan natijalar aniqlilik jihatidan klassik usuldagi qog'ozli test va topshiriqlardan unchalik farq qilmaydi. Kahootdan foydalanish talabalarning muvaffaqiyatlariga qaratilgan ko'plab tadqiqotlar OTM va maktablarda turli ijobiy yoki shaxsiy fazilatlarini yaxshilash uchun yordam beradi. Kahootdan foydalanish

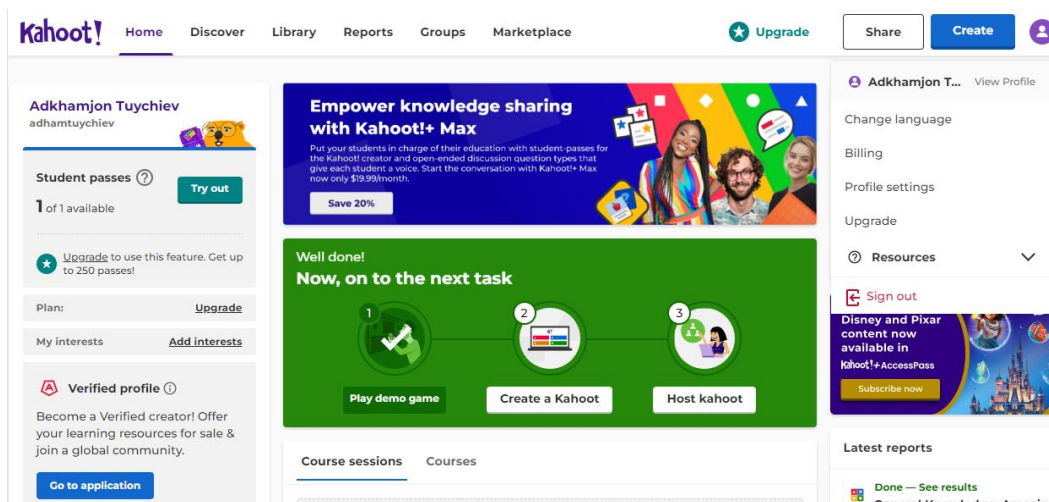
talabalarga samaraliroq bilim olish imkonini beradi, shuning uchun ular nafaqat onlayn ta'lim vositalarining ahamiyati haqida xabardorlikni oshiradi, balki o'quv faoliyatini faol o'rganshi uchun ularning sa'y-harakatlarini oshiradi [3].

Tanqidiy fikrlash talabalarning o'quv jarayonida ega bo'lishi lozim bo'lgan muhim qobiliyatlardan biridir. Tanqidiy fikrlash qobiliyatlari texnologiyaga asoslangan Kahoot kabi onlayn ta'lim vositalari yordamida rivojlanishi mumkin. Kahootdan foydalanish har bir talaba o'zini o'zi mavjud sxema bo'yicha tayyorlashga imkon beradi va bu jarayonda talaba eng to'g'ri tanlovni amalga oshirishi mumkin. Holbuki universitetda beriladigan materiallar aniq o'zlashtirilishi kerak bo'lgan tushunchalar va juda ko'p nazariyalar bilan bog'liq. Shunday ekan, Kahoot onlayn ta'lim vositasidan foydalanish talabalarning yangi tilni chuqurroq o'rganish va ushbu vositalarga qiziqishlarini oshirishi tabiiy [4].

1. Kahoot raqamli platforma sifatida

Kahoot – bu o'quv jarayoni natijalarini baholash uchun ishlatiladigan onlayn ta'lim vositalari platformasidir. U qiziqarli va samara beradigan mashg'ulotlarni, jumladan viktorina, so'rovnoma va guruh muhokamasi kabilarni bajarishda qo'l keladi. Ushbu vositadan foydalanish juda oson, chunki bunda nafaqat o'qituvchi amalda harakat qiladi, balki talabalar tomonidan ma'lum vaqt ichida lozim bo'lgan turli savollar, mashqlar va topshiriqlar bajariladi. Mazkur platforma jozibador displayga ega, u nafaqat talabaning genetikasini rag'batlantirish uchun foydali bo'lgan vizualizatsiya va musiqa to'plamini o'z ichiga oladi, balki jarayonlarda qo'llaniladigan materialga qiziqishini oshiradi [5].

Lekin bu jarayonda qiyinchiliklarga ham duch kelish mumkin, masalan, atrofdagi havo harorati va shovqin kabi tashqi omillar. Bunga qo'chimcha tarzda, Kahootdan foydalanish jarayonida u yetarli darajada yuqori tezlikdagi internet bilan ta'minlanmagan bo'lsa, optimal tarzda ishlay olmaydi [6].

1-rasm. Kahoot platformasi

2. Talabalarning yutuqlari

Talabalarning yutuqlari turli shakl va faoliyatlarda namoyon bo'ladi, talabalar materiallarni tushunishi va o'rganishi ularning barcha qobiliyatlarida yuzaga chiqadi. Talabalarning yaxshi yoki yomon natijalarga erishishi ularning tayyorgarligiga bog'liq. Kahootdan foydalanish onlayn ta'lim vositalaridan yanada faol va hamkorlikda ishlab o'rganishga olib keladi, ayniqsa, agar o'rganishga mo'ljallangan texnologiya bo'lsa, dars jarayonida yuzaga keladigan dinamikaga moslashtiriladi [7].

3. Tanqidiy fikrlash

Tanqidiy fikrlash – bu qobiliyat bilan bog'liq bo'lgan faol intellektual va tizimli jarayon orqali olingan ma'lumotlarni konsepsiyalash, qo'llash, tahlil qilish, qurish va baholash, kuzatish, tajriba, fikrlash, aqliy va muloqot jarayonidir. Sasson, Yehuda va Malkinsonlarning fikriga ko'ra, tanqidiy fikrlash insonning muhim qismidir va hodisaning murakkabligini tushunishdir. Tanqidiy fikrlash talabalarning his-tuyg'ulariga urg'u beradi. Kelajak hayoti haqida kuchli va aniq istiqbolga ega bo'lish, vazifalarni bajarishda e'tiborli bo'lish va qaror qabul qilishda yaxshi usuldir. Bu ta'limiy nuqtai nazardan hayotning boshqa turli jabhalari bilan chambarchas bog'liq, masalan, shaxslar tomonidan qabul qilingan axborotni filtrlash, yuzaga keladigan nizolarni aniqlash, qiyin muammoga yechim izlash yoki uni hal qilish, qarorni tuzatish, zero bu noto'g'ri qaror bo'lishi mumkin. Kundalik hayotda tanqidiy fikrlashni muntazam rivojlantirib borish lozim. Ayniqsa, odamlar muntazam

yolg'onlarga, mish-mishlarga shubhali axborotlarni qabul qilish jarayonida duch keladilar. Tanqidiy fikrlash nafaqat uning ichida yaratilgan tanqidiy tabiiy ko'rinishdagi jihatlarni, balki turli xil qiyin va chalkash vaziyatlarni hal qilish uchun o'rgatilgan va rivojlantiriladigan qobiliyatlar to'plamini ham o'z ichiga oladi. Tanqidiy fikrlash orqali talabalardan atrof-muhit talablariga mos ravishda o'zini yaxshi rivojlantirishlari talab etiladi [8].

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqot "*testdan oldin va testdan keyin*" metodiga tayanadi. Metodning maqsadi – Kahoot yordamida talabalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatlari va ularning erishgan yutuqlarini yanada yaxshilashga yordam berishdan iborat. Eksperimental tadqiqot 4 hafta davomida o'tkazildi. Birinchi haftada yo'riqnomaga muvofiq material tanlab olindi. Ikkinchi haftada ular yordamida oddiy qog'ozli test sinovi o'tkazildi. Uchinchi haftada Kahootdan qanday foydalanish, ularning o'quv jarayonida baholash usulidan habardor qilindi. Uchinchi haftada ular o'rganish jarayonida baholash usuli sifatida Kahootdan qanday foydalanishga doir bilimga ega bo'ldilar. To'rtinchi haftada Kahoot onlayn ta'lim vositasi yordamida bir xil mavzular va parallel berilgan savollar to'plami tayyorlandi [9].

Shundan so'ng, ularning yutuqlarini tasdiqlovchi mezonlari sifatida tanqidiy fikrlash qobiliyatini aniqlovchi qo'shimcha so'rovnoma berildi. Talabalarning Kahootdan foydalanishni o'rganishdan oldin va keyin talabalarning tanqidiy fikrlash ko'rsatkichlarini yaxshilashga qodirmi yoki yo'qligini tushunish uchun qo'shimcha sifat tahlili o'tkazildi. Keyinchalik Kahootdan foydalanishni yaxshilash mumkinmi yoki yo'qmi degan mazmunda talabalarning shaxsiy tushunchalarini olish uchun ular tomonidan tahlil olindi.

Kahootdan foydalanishni tajribadan oldin va keyin boshdan kechirgan tanqidiy fikrlash ko'rsatkichlari olindi. Ushbu tadqiqotda uchta o'lchovdan foydalanildi. Birinchi o'lchov – yutuqlarni aniqlovchi savollar to'plamining ikkita shakli bo'lib, ularning har biri 4 ta javobli variantdan iborat 20 ta tanlovli savollarni o'z ichiga oladi. Ikkinchi o'lchov vositasi esa juda muhim tanqidiy fikrlash nazariyasini o'zgartirish orqali tuzilgan fikrlash moyilligi shkalasi baholanadi. Uchunchi o'lchov vositasi tanqidiy fikrlash nazariyasini o'zgartirish orqali yaratilgan

tanqidiy fikrlash qobiliyati shkalasidir. Ushbu tadqiqotda foydalanilgan ma'lumotlarning tahlili ikki ballning o'zaro bog'liqligi uchun Spearman korrelyatsiyasi bo'lib, Kahootdan foydalangan holda test uchun boshqa juftlashtirilgan namunali testdan foydalanilgan [10].

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Dastlabki tadqiqot eksperiment davrida ishtirok etgan 30 nafar qurilish va davolash yo'nalishlarida tahsil oluvchi talabalarining testdan oldingi va keyingi ballaridagi farqlarni ko'rib chiqish orqali amalga oshirildi. 18 erkak va 12 ayol talabalar mutanosib ravishda ikki guruhga bo'lindi. Ammo boshqa test o'tkazilishidan oldin barcha ballar normalligi tekshirildi (1-jadvalga qarang).

1-jadval. Bir namunali kolmogorov-smirnov testi

O'zgaruvchan	Qiymat	Test taqsimoti
Testdan oldin	.730	Normal
Testdan keyin	.659	Normal
Umumiy ball	.828	Normal
Tanqidiy fikrlash	.923	Normal

1-jadvaldagi normallik testi natijalariga ko'ra, sinovdan o'tgan barcha ballar normal taqsimlangan, chunki ahamiyatlilik qiymatlari statistik normallik standartiga ($>.05$) javob berish uchun ishlab chiqilgan ballning ahamiyatlilik qiymati .05 dan yuqori bo'lgan, keyin ma'lumotlar normal taqsimlangan. Barcha ma'lumotlar tekshirilayotgan ma'lumotlar bilan bog'liqlikni ko'rish uchun korrelyatsiya qilindi (2-jadvalga qarang).

2-jadval. Korrelyatsiyalar

O'zgaruvchan	Testdan oldin	Testdan keyin	Jami ball	Tanqidiy fikrlash
Testdan oldin	1	.138	.063	.153
Testdan keyin	.138	1	-.052	-.067
Umumiy ball	.063	-.052	1	.231

Tanqidiy fikrlash	.153	-0	.231	1
--------------------------	------	----	------	---

2-jadvaldagi ma'lumotlar testdan oldingi va keyingi ballari (.138) o'rtasidagi juda zaif munosabatni anglatadi. Shunday qilib, ushbu natija bilan tajribadagi ballardagi farqni aniqlash uchun qo'shimcha guruhni tahlil qilish mumkin. Boshqa ma'lumotlar ham talabalarning yutuqlari va ularning tanqidiy baholari o'rtasidagi o'rtacha korrelyatsiyani tushuntiradi. Korrelyatsiya koeffitsientiga ega bo'lgan fikrlash belgilari (3-jadvalga qarang).

3-jadval. Juftlangan namunalari testi

	T	Farq	Qiymat
Testdan oldin – Testdan keyin	-3.063	59	.003

Juftlangan namunaviy test tahlili bilan oldingi va keyingi test ballaridagi .003 farqning qiymatini keltirib chiqaradi (3-jadvalga qarang). Bu shuni ko'rsatadiki, agar muhimlik qiymati 0,05 dan kam bo'lsa, unda sezilarli farq testdan oldingi va keying ballari muhim.

Kahoot platformasi – o'qituvchilar foydalanishi mumkin bo'lgan muqobil vositalardan biridir. Zerikarli topshiriqlar o'rniga talabalarni ushbu faoliyatda ishtirok etishga undash ularning motivatsiyasini oshiradi. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, talabalarning faolligi va o'rganish tajribasi Kahoot onlayn ta'lim vositasi yordamida yaxshilanishi mumkin ekan [11].

Kahoot platformasidan foydalanishda talabalarning his-tuyg'ulari va tajribalarini bilish uchun qo'shimcha suhbatlar o'tkazildi. Kahoot talabalarga o'zlari duch keladigan vaziyat haqida tanqidiy fikr yuritish imkonini beradi. Shuningdek, Kahoot yangi va yanada yoqimli muhitni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi, garchi, Kahoot va tanqidiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik natijalari ko'proq o'rganilmagan bo'lsa ham. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, qiziqarli onlayn ta'lim vositalaridan foydalanish talabalarni darsga bo'lgan mas'uliyati va ishtiyoqini oshirish imkonini beradi [13].

XULOSA

Ushbu tadqiqot Kahootdan foydalanishning muhimligi haqida ma'lumot beruvchi tavsifini ko'rsatadi va ta'lim jarayonida innovatsion, jozibali va samarali media platformasi hisoblanadi. Shu bikan birga, Kahootda qo'llaniladigan mavjud materiallarning sifati aniq va to'g'ri tasdiqlangan bo'lishi kerak. Qolaversa, sifatli internet shu kabi onlayn ta'lim vositalaridan foydalanish uchun yetarli bo'lishi, eksperimental protsedura rejimi boshqa turli psixologik xususiyatlarni aniq o'lchashi lozim bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. An, D., & Carr, M. (2017). Learning styles theory fails to explain learning and achievement: Recommendations for alternative approaches. *Personality and Individual Differences*, 116, 410–416.
2. Boa, E. A., Wattanatorn, A., & Tagong, K. (2018). The development and validation of the Blended Socratic Method of Teaching (BSMT): An instructional model to enhance the critical thinking skills of undergraduate business students. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(1).
3. Tukhtaboevich, T. A. (2023). THE IMPORTANCE OF CRITICAL THINKING IN PREPARING STUDENTS FOR THE INTERNATIONAL IELTS TEST. *SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS*, 1(4).
4. D'Alessio, F. A., Avolio, B. E., & Charles, V. (2019). Studying the impact of critical thinking on the academic performance of executive MBA students. *Thinking Skills and Creativity*, 31, 275–283.
5. Tuychiev, A. (2022). TALABALARGA CHET TILLARINI O'QITISHDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI. *Jizzah*, 139-143.
6. Dehghani, M., Mirdoraghi, F., & Pakmehr, H. (2011). The role of graduate students' achievement goals in their critical thinking disposition. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 2426–2430.
7. To'ychiev, A. (2023). MUHANDISLIK TA'LIM YO 'NALISHLARIDA TANQIDIY FIKRLASHDAN FOYDALANISH. *Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения*, 2(3), 58-62.
8. Sasson, I., Yehuda, I., & Malkinson, N. (2018). Fostering the skills of critical thinking and question-posing in a project-based learning environment. *Thinking Skills and Creativity*, 29, 203–212. doi.org/10.1016/j.tsc.2018.08.001
9. Tuychiev, A.T. (2021). The role and importance of critical thinking at teaching English. Article. – Journal "Herald Pedagogiki". Warsaw, Poland.
10. Facione, P. A. (1990). Critical thinking- A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction (The Delphi Report). California State University.

11. Тўйчиев, А. (2023). СУҚРОТ МЕТОДИ–ТАНҚИДИЙ ФИКРЛАШНИ ЎРГАТИШНИНГ САМАРАЛИ УСУЛИ СИФАТИДА. Журнал иностранных языков и лингвистики, 5(5).
12. West, D. M. (2013). Mobile learning: Transforming education, engaging student, and improving outcomes. Center for Technology Innovation at Brookings, (September).
13. Tuychiev, A. (2023). ORGANIZING DEBATES FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING AND SPEAKING SKILLS OF STUDENTS IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE. Scientific journal of the Fergana State University, (1), 95.